

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO DLA KLASY IV SZKOŁY PODSTAWOWEJ – od roku 2026/2027

Zgodne z podstawą programową „Reforma 2026 – Kompas Jutra” (Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 11 marca 2026 r.)

Podstawa prawno-metodyczna dokumentu:

Dokument ten stanowi integralną część z programem nauczania oraz serią podręczników **Moim zdaniem (Gdańskie Wydawnictwo Oświatowe)** dla drugiego etapu edukacyjnego (klasy IV–VIII SP). Wymagania edukacyjne zostały opracowane w pełnej zgodności z:

1. Rozporządzeniem Ministra Edukacji z dnia 11 marca 2026 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej (zreformowana podstawa programowa pod nazwą „Reforma 2026 – Kompas Jutra”).
2. Zaleceniami Rady Unii Europejskiej z dnia 22 maja 2018 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie.
3. Załoženiami **Profilu Absolwenta i Absolwentki** opracowanego przez Instytut Badań Edukacyjnych (IBE), ukierunkowanego na zrównoważony rozwój dobrostanu i sprawczości ucznia w wymiarze poznawczym, społecznym oraz osobistym.

1. Założenia ogólne: Ocenianie wspierające rozwój ucznia

system oceniania w klasie IV zostaje całkowicie przeorientowany – tradycyjny model sumatywny (koncentrujący się wyłącznie na błędach i stopniu cyfrowym) zostaje podporządkowany **ocenianiu kształtującemu i diagnostycznemu**, którego nadrzędnym celem jest bieżące wspieranie ucznia w procesie uczenia się oraz monitorowanie jego indywidualnego przyrostu umiejętności.

2. Przedmiot i obszary OCENIANIA

Ocenianie w klasie IV obejmuje spiralny przyrost wiedzy, umiejętności oraz postaw zorganizowanych wokół 7 zreformowanych obszarów nowej podstawy programowej:

Obszar	Na czym się skupia
Komunikacja	rozwijanie asertywności, uważnego i zaangażowanego słuchania (kultura słuchania), pragmatyki językowej oraz adekwatnej ekspresji emocjonalnej
Odbiór tekstów kultury	przechodzenie od intuicyjnej recepcji dzieła do wieloaspektowej interpretacji utworów literackich (realistycznych i fantastycznych), filmowych, plastycznych, teatralnych i komiksowych

Świadomość językowa	traktowanie gramatyki funkcjonalnej oraz ortografii i interpunkcji jako narzędzi ułatwiających precyzyjne wyrażanie myśli i intencji komunikacyjnych
Tworzenie wypowiedzi	oppanowanie praktycznej umiejętności formułowania komunikatu /tekstu w mowie i piśmie (opowiadanie o zróżnicowanej kompozycji, opis przedmiotu i sytuacji, list tradycyjny i elektroniczny, ogłoszenie, techniki notowania)
Rozwijanie umiejętności autorefleksji i tworzenie tożsamości	pogłębiony namysł nad wartościami uniwersalnymi, doświadczeniem wspólnotowym oraz własnymi stanami emocjonalnymi (inteligencja emocjonalna)
Elementy edukacji medialnej	aktywne wyszukiwanie i weryfikacja danych, odróżnianie faktów od opinii, badanie wpływu reklam oraz wdrażanie zasad higieny cyfrowej
Praktyki lekturowe	kształtowanie nawyku czytania dla przyjemności, budowanie autonomii wyboru tekstów oraz planowanie procesu czytania

3. Strategie, metody i narzędzia oceniania

Proces oceniania w klasie IV realizowany jest za pomocą nowoczesnego, wieloaspektowego zestawu narzędzi metodycznych, bezpośrednio skorelowanych z konstrukcją podręcznika i materiałów obudowy dydaktycznej:

- **Cele lekcji w języku ucznia:** Każda jednostka lekcyjna rozpoczyna się od jasnego sformułowania celów w sposób zrozumiały dla dziecka, co pozwala mu na świadome monitorowanie własnego zaangażowania.
- **Kryteria sukcesu (NaCoBeZU – Na Co Będę Zwracać Uwagę):** Każde zadanie twórcze, wypowiedź pisemna, list, ogłoszenie czy projekt zespołowy posiada precyzyjnie zdefiniowane wskaźniki sukcesu, dzięki czemu uczeń dokładnie wie, które wymagania podlegają weryfikacji.
- **Konstruktywna informacja zwrotna (IZ):** Dominująca forma oceny bieżącej, zawierająca wyszczególnienie mocnych stron pracy ucznia, wskazanie elementów wymagających poprawy oraz konkretne wskazówki, w jaki sposób tę poprawę należy wykonać.
- **Systemowa samoocena i autorefleksja:** Integralna część każdego tematu realizowana poprzez sekcję: *Podsumujmy...*, a działu – poprzez oraz *Laboratorium projektów i doświadczeń*, gdzie uczeń samodzielnie nazywa zdobyte umiejętności, określa trudności i dokonuje ewaluacji.
- **Portfolio ucznia:** Zbiór samodzielnie gromadzonych przez ucznia prac twórczych, minipublikacji (np. *Książka o mnie*), kart bohaterów baśniowych oraz notatek wizualnych umożliwiający obserwację osobistego rozwoju i przyrostu kompetencji w długiej perspektywie czasowej.

- **Przekład intersemiotyczny jako forma weryfikacji kompetencji:**

Dopuszczenie alternatywnych sposobów prezentacji rozumienia tekstu (komiks, makieta, plakat, żywy obraz, teatrzyk kamishibai) w celu ominięcia barier grafomotorycznych lub emocjonalnych (filozofia edukacji włączającej).

WYMAGANIA EDUKACYJNE

Wymagania edukacyjne uporządkowane zostały wokół 9 zintegrowanych rozdziałów tematycznych klasy 4. Każdemu działowi przyporządkowano wiodącą kompetencję przyszłości oraz operacyjne wskaźniki osiągnięć na poszczególne stopnie szkolne.

ROZDZIAŁ I: *Poznajemy siebie i innych*

Wiodąca kompetencja: kompetencje osobiste, społeczne oraz umiejętność uczenia się (samoświadomość, relacje, adaptacja)

1. Wymagania podstawowe (oceny: dopuszczający – dostateczny)

Uczeń potrafi:

- Wskazać przy pomocy nauczyciela lub samodzielnie elementy świata przedstawionego (bohaterów, miejsce, czas, wydarzenia) w czytanim tekście narracyjnym.
- Zidentyfikować narratora w utworze literackim i określić, w której osobie się wypowiada.
- Podać definicję podmiotu lirycznego jako osoby mówiącej w wierszu.
- Dokonać podziału prostych wyrazów na głoski, litery i sylaby; sprawnie posługiwać się kolejnością alfabetyczną przy porządkowaniu słownictwa.
- Odróżnić głoskę od litery i wskazać dwuznaki.
- Wymienić podstawowe sposoby tworzenia notatek (tradycyjna, w punktach, tabela, słoneczko).
- Stosować regułę oddzielnej pisowni partykuły *nie* z czasownikami.
- Przedstawić się, podając podstawowe informacje o swoich zainteresowaniach.

2. Wymagania rozszerzone (oceny: dobry – bardzo dobry)

Uczeń potrafi:

- Określić kategorie gramatyczne czasownika (osoba, liczba, czas, rodzaj) w formach osobowych.
- Odróżnić formy osobowe czasownika od bezokoliczników i form nieosobowych zakończonych na *-no*, *-to*.
- Wyjaśnić różnicę między zdaniem a równoważnikiem zdania oraz przekształcać je w strukturze planu wydarzeń.
- Wykorzystać pojęcie epitetu i wskazać jego funkcję (malowanie słowem/tworzenie opisu).
- Zastosować łańcuchową metodę skojarzeń i „żywe obrazy” do zapamiętywania informacji w określonej kolejności.

- Zredagować autorski tekst o sobie na podstawie pytań pomocniczych, zachowując logiczną strukturę wypowiedzi.
- Przenieść wyraz do nowej linii zgodnie z zasadami podziału na sylaby.

3. Wymagania na ocenę celującą

Uczeń potrafi:

- Zaprojektować i wykonać autorski bank 20 uniwersalnych ikon (*sketchnoting*) wykazujących wysoką funkcjonalność w toku uczenia się interdyscyplinarnego.
- Przygotować i zaprezentować na forum klasy 4–7-minutowe nagranie /wystąpienie autoprezentacyjne, kontrolując mowę ciała i intonację głosu.
- Stworzyć minipublikację *Książka o mnie*, integrując kody sztuk (autoportret plastyczny i słowny, mapa myśli, notatka rysunkowa) na poziomie zaawansowanej syntezy.

ROZDZIAŁ II: Pośród słów i znaczeń

Wiodąca kompetencja: kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji (język jako narzędzie krytycznego myślenia)

1. Wymagania podstawowe (oceny: dopuszczający – dostateczny)

Uczeń potrafi:

- Rozpoznać w tekście wyrazy potoczne i wskazać ich oficjalne odpowiedniki.
- Dobierać synonimy i antonimy do wskazanych wyrazów w celu unikania powtórzeń w tekście.
- Identyfikować funkcję humoru w utworach literackich (np. na podstawie *Dynastii Miziołków* J. Olech).
- Wskazać w tekście rzeczowniki, czasowniki i przymiotniki oraz przypisać im podstawowe funkcje komunikacyjne.
- Zredagować tradycyjny list prywatny, uwzględniając zwroty do adresata i podstawowe elementy kompozycyjne.

2. Wymagania rozszerzone (oceny: dobry – bardzo dobry)

Uczeń potrafi:

- Świadomie posługiwać się leksyką wartościującą i emocjonalną w redagowanych opiniach i stanowiskach.
- Wyjaśniać znaczenie wyrazów w kontekście oraz poprawnie interpretować trudne związki frazeologiczne wprowadzane intuicyjnie na kartach podręcznika.
- Formułować proste argumenty wspierające własne stanowisko, dostosowując wypowiedź do sytuacji komunikacyjnej.
- Dokonać poprawnej odmiany rzeczowników i przymiotników przez przypadki, liczby i rodzaje, dbając o poprawność logiczno-gramatyczną tekstu.

3. Wymagania na ocenę celującą

Uczeń potrafi:

- Zaprojektować i zrealizować w zespole projekt wizualny (infografikę/planszę) przedstawiający rozbudowaną sieć synonimów wybranego pojęcia wraz z pisemnym wywodem dotyczącym kultury słowa.
- Napisać list refleksyjny (polonistyczny bilans działu), wykazując się dojrzałością w zakresie metakognicji i samooceny własnych postępów.

ROZDZIAŁ III: *Od pomysłu do działania*

Wiodąca kompetencja: kompetencje w zakresie przedsiębiorczości (samodzielność, inicjatywa, organizacja zasobów)

1. Wymagania podstawowe (oceny: dopuszczający – dostateczny)

Uczeń potrafi:

- Wskazać i nazwać na podstawie tekstów źródłowych (Korczak, historie Mikaili Ulmer i Chestera Greenwooda) cechy osoby przedsiębiorczej, takie jak zaradność, wytrwałość czy pomysłowość.
- Rozróżnić trzy stopnie przymiotnika (równy, wyższy, najwyższy).
- Zastosować w praktyce podstawową regułę pisowni przymiotników z partykułą *nie* w stopniu równym.
- Zredagować krótkie, proste ogłoszenie o charakterze użytkowym.

2. Wymagania rozszerzone (oceny: dobry – bardzo dobry)

Uczeń potrafi:

- Tworzyć formy przymiotników w stopniowaniu regularnym, nieregularnym i opisowym; wskazać przymiotniki, które nie podlegają stopniowaniu.
- Wdrożyć w pisowni nową regułę ortograficzną: łączny zapis partykuły *nie* z przymiotnikami we wszystkich trzech stopniach (*niemiły, niemilszy, nienajmilszy*).
- Porównać i zanalizować cechy i motywacje postaci (za pomocą narzędzia *Double Bubble Map*), wyciągając wnioski z ich sukcesów i porażek.
- Zdefiniować i rozróżnić w kontekście praktycznym pojęcia ekonomiczne: koszty, przychód, zysk (dochód).
- Wskazać błędy i braki informacyjne w niekompletnych ogłoszeniach.

3. Wymagania na ocenę celującą

Uczeń potrafi:

- Zaprojektować i zaprezentować w zespole (z wykorzystaniem metod zwinnych/eduScrum) kompleksowy plan biznesowy fikcyjnej firmy (np. szkolnego sklepiku), przeprowadzając poprawne obliczenia finansowe i optymalizację zasobów.

- Zredagować perswazyjne ogłoszenie promocyjne lub hasło reklamowe o wysokim stopniu skuteczności komunikacyjnej, unikając nadmiaru treści i stosując stopniowane przymiotniki.

ROZDZIAŁ IV: Nasze korzenie

Wiodąca kompetencja: kompetencje obywatelskie (tożsamość, tradycja, prawa i obowiązki)

1. Wymagania podstawowe (oceny: dopuszczający – dostateczny)

Uczeń potrafi:

- Wyjaśnić pojęcie legendy i wymienić jej podstawowe cechy gatunkowe.
- Odróżnić w tekście legendy elementy realistyczne (prawdopodobne) od fantastycznych (nieprawdopodobnych).
- Wskazać trzy główne symbole narodowe Rzeczypospolitej Polskiej (flaga, godło, hymn).
- Znać na pamięć i odśpiewać z zachowaniem właściwej postawy (na baczność, powaga) tekst *Mazurka Dąbrowskiego*.
- Wymienić podstawowe prawa dziecka (w tym prawo do nauki i wyrażania własnego zdania).
- Stosować podstawowe zasady pisowni wyrazów z *ch* i *h*.

2. Wymagania rozszerzone (oceny: dobry – bardzo dobry)

Uczeń potrafi:

- Zidentyfikować w tekście legendy elementy historyczne (postaci, miejsca).
- Rozpoznać cechy budowy wiersza i posługiwać się pojęciami: wers, strofa (zwrotka), rym, refren na materiale hymnu narodowego.
- Uzasadnić pisownię wyrazów z *ch* i *h* poprzez wymianę głosek w wyrazach pokrewnych (*wahać* – *waga*, *pieszo* – *piechota*).
- Zdefiniować współczesne przejawy patriotyzmu w czasach pokoju (na podstawie utworów A. Słonimskiego i M. Rusinka) jako codzienne, proste czynności prospołeczne i dbałość o język.
- Wskazać specyficzne cechy komiksu (dymki, ramka narratora, linie ruchu) i porównać tę formę podawczą z tekstem ciągłym.

3. Wymagania na ocenę celującą

Uczeń potrafi:

- Samodzielnie napisać tekst rymowanej piosenki lub zredagować minikomiks (min. 6 ilustracji) promujący prawa dziecka lub postawę współczesnego patrioty.
- Stworzyć zaawansowaną interpretację graficzną (notatkę wizualną) strofy hymnu lub legendy, wykazując się głębokim zrozumieniem kontekstu historyczno-kulturowego.

ROZDZIAŁ V: Od liczby do wynalazku

Wiodąca kompetencja: kompetencje matematyczne, przyrodnicze i technologiczne (STEM, myślenie algorytmiczne, logika przyczynowo-skutkowa)

1. Wymagania podstawowe (oceny: dopuszczający – dostateczny)

Uczeń potrafi:

- Wskazać w tekście popularnonaukowym przykłady odkryć powstałych przez przypadek lub pomyłkę.
- Rozpoznać i wskazać w wypowiedzeniach przymki.
- Dostrzec i opisać proste zależności przyczynowo-skutkowe w fabule opowiadania.
- Określić podstawowe funkcje przymka w określaniu położenia w przestrzeni i czasie.
- Stosować zasady pisowni z *rz* i *ż* w typowych wyrazach.

2. Wymagania rozszerzone (oceny: dobry – bardzo dobry)

Uczeń potrafi:

- Zdefiniować wyrażenie przymkowe jako połączenie przymka z rzeczownikiem i wyjaśnić zasadę, że „przymek rządzi przypadkiem rzeczownika”.
- Uzasadnić pisownię wyrazów z *rz* i *ż* na podstawie reguł wymiany (*lekarz – lekarski, wóz – wozić*).
- Dokonać odszyfrowania wiadomości z wykorzystaniem szyfru podstawieniowego z hasłem lub szyfru obrazkowego (myślenie algorytmiczne).
- Łączyć refleksję nad subiektywnym upływem czasu z obliczeniami matematycznymi (sekundy w lekcji, kroki w tygodniu).

4. Wymagania na ocenę celującą

Uczeń potrafi:

- Zaprojektować autorski, logiczny szyfr oparty na systemie znaków/obrazków, zakodować nim dłuższą wypowiedź i sprawnie zarządzać procesem kryptograficznym w zespole.
- Rozwiązać bezbłędnie zaawansowane sudoku ortograficzne lub zadania z zakresu „ortograficznej matematyki”, wykazując się pełną znajomością priorytetów działań i reguł pisowni *rz/ż*.

ROZDZIAŁ VI: *Barwy kultury*

Wiodąca kompetencja: kompetencje 4K – Kreatywność, Kooperacja, Krytyczne myślenie, Komunikacja

1. Wymagania podstawowe (oceny: dopuszczający – dostateczny)

Uczeń potrafi:

- Wymienić podstawowe cechy bajki i baśni (czas i miejsce akcji, motywy fantastyczne).
- Zidentyfikować postacie na podstawie charakterystycznych rekwizytów baśniowych.
- Rozróżnić typy wypowiedzi pod względem celu (oznajmujące, pytające, rozkazujące).
- Stosować kropkę, przecinek, znak zapytania i wykrzyknik zgodnie z celem wypowiedzi.

2. Wymagania rozszerzone (oceny: dobry – bardzo dobry)

Uczeń potrafi:

- Zdefiniować i wskazać w utworze środki stylistyczne: ożywienie (animizację) i uosobienie (personifikację) oraz opisać ich funkcję w kreowaniu obrazu poetyckiego.
- Odróżnić ożywienie od uosobienia na konkretnych przykładach.
- Wyjaśnić pojęcie morału jako pouczającego wniosku ukrytego w tekście.
- Formułować i uzasadniać dojrzałe opinie na temat motywacji i postępowania bohaterów baśniowych (np. Brzydkiego kaczątka, Głuptasa).

3. Wymagania na ocenę celującą

Uczeń potrafi:

- Zredagować poprawne pod względem kompozycji trójdzielnej opowiadanie twórcze, wprowadzając świadomie ożywienia, uosobienia oraz celowe zmiany interpunkcyjne zmieniające sens wypowiedzi.
- Zrealizować zaawansowany projekt zespołowy *Karty Bohaterów Baśniowych*, wykazując się wysokimi kompetencjami w zakresie kooperacji i krytycznej analizy tekstu kultury.

ROZDZIAŁ VII: *Ścieżki wyobraźni*

Wiodąca kompetencja: świadomość i ekspresja kulturalna (edukacja teatralna, muzealna i wizualna)

1. Wymagania podstawowe (oceny: dopuszczający – dostateczny)

Uczeń potrafi:

- Wymienić i wyjaśnić podstawowe pojęcia związane z teatrem (scena, widownia, kurtyna, plakat, premier, sufler).
- Zdefiniować termin autoportret w malarstwie i literaturze.
- Zredagować proste, oficjalne zaproszenie na wydarzenie kulturalne, zawierające komplet informacji (kto, kogo, na co, gdzie, kiedy).
 - Zidentyfikować środki poetyckie: epitet, porównanie, wyraz dźwiękonaśladowczy.

2. Wymagania rozszerzone (oceny: dobry – bardzo dobry)

Uczeń potrafi:

- Zinterpretować głosowo i z odpowiednią intonacją wybrany utwór poetycki.
- Opisać dzieło sztuki (obraz) oraz nazwać i zanalizować emocje, jakie ono wywołuje, posługując się trafnymi epitetami.
- Zastosować zasady zapisu dialogu (myślniki, wprowadzanie słów narratora małą literą) w toku redagowania rozmowy bohaterów.

3. Wymagania na ocenę celującą

Uczeń potrafi:

- Zrealizować zadanie przekładu intersemiotycznego *Żywe Obrazy* – dokonać głębokiej analizy kolorystyki, tła, stroju i pozy postaci z wybranego dzieła malarskiego klasyki światowej, a następnie wiernie odtworzyć je w rzeczywistości i poddać krytycznej samoocenie.
- Przygotować i zaprezentować autorskie miniprzedstawienie w technice teatryku Kamishibai, wykazując się oryginalnością ekspresji artystycznej.

ROZDZIAŁ VIII: W sieci możliwości

Wiodąca kompetencja: kompetencje cyfrowe oraz higiena medialna (bezpieczeństwo, krytycyzm w sieci)

1. Wymagania podstawowe (oceny: dopuszczający – dostateczny)

Uczeń potrafi:

- Wyszukać proste informacje w internecie przy użyciu wskazanych słów kluczowych.
- Zredagować krótki list elektroniczny (e-mail), zachowując podstawowe elementy budowy wiadomości cyfrowej.
- Wymienić podstawowe zasady higieny cyfrowej (kontrola czasu przed ekranem).

2. Wymagania rozszerzone (oceny: dobry – bardzo dobry)

Uczeń potrafi:

- Stosować zasady netykiety oraz odróżniać oficjalny rejestr języka od nieoficjalnego w korespondencji elektronicznej.
- Porównywać wiarygodność różnych źródeł internetowych i syntetyzować najważniejsze informacje z nich płynące.
- Opisać zagrożenia wynikające z przeładowania informacyjnego i uzależnienia od ekranów.

3. Wymagania na ocenę celującą

Uczeń potrafi:

- Zrealizować samodzielny projekt badawczo-refleksyjny *Mój Cyfrowy Detoks* – prowadzić rzetelny dziennik aktywności sieciowej, przeprowadzić jego krytyczną analizę i sformułować 3 autorskie zasady własnej higieny cyfrowej, argumentując ich skuteczność.

ROZDZIAŁ IX: Porozumienie w różnorodności

Wiodąca kompetencja: inkluzja, empatia i szacunek dla inności (neuroróżnorodność, tolerancja, podsumowanie roku)

1. Wymagania podstawowe (oceny: dopuszczający – dostateczny)

Uczeń potrafi:

- Wyjaśnić własnymi słowami pojęcie tolerancji i akceptacji.
- Wskazać w toku powtórzenia główne części mowy, przypadki oraz podstawowe środki stylistyczne poznane w ciągu roku szkolnego.

2. Wymagania rozszerzone (oceny: dobry – bardzo dobry)

Uczeń potrafi:

- Formułować dojrzałe wypowiedzi argumentacyjne na tematy etyczne i społeczne, wykazując szacunek dla odmiennych poglądów.
- Analizować pojęcie „normalności” w kontekście literackim i społecznym, wykazując się empatią wobec neuroróżnorodności.

3 Wymagania na ocenę celującą

Uczeń potrafi:

- Zrealizować zaawansowany rysunkowy bilans roczny (*Nasz Prywatny Bilans*) w formie syntetycznej mapy myśli, trafnie diagnozując i nazywając swoje mocne strony, przyrost wiedzy oraz precyzyjnie określając osobiste cele edukacyjne na kolejny etap kształcenia.